

Принципи розбудови та функціонування системи економічної безпеки банківських установ

Юрій Стечишин,

*аспірант кафедри управлінських технологій,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: StechyshynYV@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0003-0583-8462*

Формування теоретично-методичних засад, розбудови та дії системи економічної безпеки банківських установ потребує розгляду принципів, з дотриманням яких створюються та функціонують ці системи. Науковці мають різне бачення щодо цього питання, висвітлюючи в своїх працях ті засади та принципи, що на їх точку зору відображають окремі аспекти чи комплексні основи формування безпекових систем.

Слід зазначити, що поняття принцип, що з латинської перекладається як першопочаток, основа, виступає базисом формування єдиної сукупності теорії та фактів. Забезпечення безпеки, формування системи безпеки здійснюється з дотриманням загально-наукових та специфічних притаманних безпековим системам принципів.

У дослідженнях В. Сухонос, які формують концептуальні, організаційні, правові основи розбудови систем економічної безпеки банківських установ визначено принципи плановості, безперервності, оптимальності, відповідальності, компетентності, конфіденційності, принципи координації [1]. Слід зауважити, що цей перелік не є вичерпним та повним, проте він враховує низку важливих принципів, що відображають особливості функціонування систем безпеки банківських установ та окремих особливостей їх функціонування пов'язаних із високим рівнем конфіденційності банківської таємниці у роботі з клієнтами та забезпеченні збереження конфіденційної інформації.

У працях Н. Білошкурської перелік обґрунтованих принципів є значно ширшим і застосовується для розбудови систем економічної безпеки суб'єктів господарювання різних сфер діяльності [2]. Автором запропоновано принципи комплексності, своєчасності, гласності і конфіденційності, доцільності, планування, законності, відповідальності, неперервності, гнучкості, взаємодії, динамізму і розвитку. При цьому на засадах зазначених принципів автором пропонується будувати саму систему безпеки і організаційно-економічний механізм її формування.

У інших дослідженнях науковців виділено шість принципів, які на думку автора мають ключове значення у формуванні безпекових систем. Це принципи законності, системності, передбачення, узгодженості, розвитку та принцип економічної доцільності [3]. Слід зазначити, що дотримання саме цих принципів є першочергово необхідним при формуванні систем безпеки суб'єктів господарювання загалом. Проте, системи економічної безпеки банківських установ потребують включення й інших специфічних принципів, які відображали

б особливості функціонування цих систем та забезпечували їх подальшу ефективність в умовах ведення фінансово-господарської діяльності [4].

На думку Л. Корчевської перелік принципів розбудови безпекових систем, таких як принципи цілеспрямованості, спеціалізації, багатовимірності, комплексності, відкритості, слід доповнити такими новими авторськими принципами як принцип контрінтуїтивності та принцип емерджентності [5]. В авторському баченні принцип контрінтуїтивності засновано на невідповідності світосприйняття - інтуїтивного, що базується на власній інтуїції та експертного, з основою на знаннях та висновках. Таким чином, всупереч очікуванням, окремо прийняті на рівні інтуїції та необґрунтовані рішення можуть привести до протилежних і неочікуваних результатів.

Принцип емерджентності є відображенням одного із законів діалектики, за яким накопичення кількісних змін забезпечує появу нової якості. З таким баченням важко не погодитися, оскільки сам розвиток систем відбувається внаслідок накопичення під час еволюції такої кількості важливих для систем безпеки змін у її функціонуванні, які призводять на певному етапі до зростання оновлення, появи нової якості самої безпекової системи, а тому цей принцип за своєю сутністю виступає одним із базових принципів їх функціонування.

Загалом перелік принципів, за дотриманням яких будують системи безпеки банківських установ, є більш широким і включає принципи системності, законності, комплексності, безперервності, своєчасності, незалежності, узгодженості, економічної доцільності, емерджентності, компетентності, контрінтуїтивності та такі представлені авторами принципи як принцип домінування превентивних дій в попередженні загроз та принцип єдності інтересів банківської установи та її клієнтів [4, 5].

Узагальнюючи праці та бачення науковців слід зазначити, що основними принципами, на засадах яких здійснюється розбудова та функціонування систем економічної безпеки банківських установ виступають принципи системності, комплексності, законності, цілеспрямованості, плановості, безперервності, раціональності (економічної доцільності), узгодженості, незалежності, компетентності, своєчасності, емерджентності, адаптованості, гнучкості, мобільності, поєднання гармонізації інтересів, превентивності дій та заходів, партнерства та взаємодії з структурами безпеки зовнішнього середовища та інші.

Ключові слова: управління; економічна безпека; принципи.

Список використаних джерел

1. Сухонос В. В. (2011). Концептуальні організаційно-правові засади функціонування системи економічної безпеки банків. *Правовий вісник Української академії банківською справи*. № 1. С. 64-66.
2. Білошкурська Н.В. (2013). Економіко-організаційний механізм формування економічної безпеки підприємства: принципи побудови, функції, структура. *Економіка та держава*. № 12. С. 24-29.

3. Прокопенко Н.С., Вихлюк М.І. (2014). Складові безпеки банківської діяльності. Науковий вісник НЛТУ України. №. 24.1. С.302-308.
4. Яременко С. М. (2011). Організація комплексної системи економічної безпеки банку. Формування ринкової економіки. № 25. С.429-439.
5. Корчевська Л.О. (2012). Системні принципи економічної безпеки підприємства. Економіка Криму. № 1 (38). С.242-245.